

Kitang LUNGSURANON sa *Siaton*

Kamatuoran
Pagbuligay
Lungsod mauswagon

Vol. 6 No. 11

Hunyo 15-30, 2016 P6.00

Yutang nabanlas sa Nasipit delikado

Tungod sa kakusog sa ulan nabanlas ang yuta nga dugay nang gikutkot didto sa Nasipit, Cabangahan ug miabong sa nasudnong dalan niadtong Hunyo 21.

Ang yuta gipanag-iya kaniadto sa pamilya Supat, matud ni Kapitan Macabinguil. Gipalit kini sa pamilya ni Mayor Alberto G. Ator. Dugay ra kining

gikutkot ug nahunong na apan karon pa nahitabo ang pagkabanlas tungod sa ulan. Delikado ang kalsada o nasudnong dalan ilabi na kung magsige pa gihapon og ulan ug mahimong hinungdan sa disgrasya alang sa mga moaging sakyanan, matud pa sa mga tinun-an nga milabay.

padayon sa panid 4

Ang nabanlas nga yuta nga dugay nang nakutkot sa Brgy. Nasipit ug niabong sa dalan.

Gob. Degamo nakakuha og TRO

Nakakuha og Temporary Restraining Order (TRO) o temporaryong mando si Gob. Roel Degamo pagpugong sa pagpatuman sa mando pagtangtang kaniya isip gobernador sa Negros Oriental.

Mahinumduman nga ang DILG mipatuman sa mando sa Ombudman sa pagtangtang kang Degamo niadtong Biyernes, Hunyo 17, 2016 ug mipahiluna ni

Bise-Gob. Mark L. Macias isip bag-ong gobernador subay sa balaod.

Si Margie Beligan, OIC nga pangulo sa DILG sa rehiyon sa Negros Island, miadto sa kapitolyo sa Duanguete gikan sa iyang opisina sa Bacolod City aron pagpatuman sa *Joint Order* o hiniusang mando sa Office of the Ombudsman nga gipirmahan niadtong

padayon sa panid 3

Bag-ong Alagad sa Katawhan.

Manumpa ang mga bag-ong napiling moalagad sa katawhan sa Siaton karong Hunyo 30, 2016. Anaa sa hulagway sila si Mayor Fritz Diaz, Bise-Mayor Vincent Emil Arbolado, konsehaes Rowel Gabo, Thelma Rapada, Reynaldo Darias, Miguel Dungog, William Kirit, Edgar Ragay ug Steve Macahig.

Duterte nanghinlo na, gihulga

Mga 700 ka tawong naganegosyo og droga ang mitalay sa City Hall sa Quezon City niadtong Hunyo 24 aron moentregar

sa ilahang kaugalingon ngadto sa Kapulisan “kay mahadlok mi nga maunahan ni Duterte.”

Sa Hunyo 19-24, 25 ka

suspetsadong nagbaligya og droga ang napatay sa Kapulisan sa tibuok nasod ug 552 ang nasikop.

padayon sa panid 3

EDITORIAL

Paningil sa mga Saad

Andam na ang tanan alang sa himoon nga pagpanumpa sa mga bag-ong napiling sulugoon sa nasud karong Hunyo 30, 2016. Lainlain nga preparasyon ang gihimo sa matag lungsod, syudad, lalawigan, ug buhatan sama sa presidente, ug bise presidente.

Mabulukon ang maong higayun sanglit mao man kini ang senyales nga mosugod na sila sa ilang mga gimbuhaton lakip ang pagpatuman sa ilang mga plano og programa nga ilang gisaad panahon sa kampanya.

Sa mga lokal nga napili, tulo ka tuig silang moserbisyo sa katawhan diha sa ilang mga lokalidad samtang unom ka tuig ang pagsilbi sa mga nasyunal nga buhatan.

Dinhi sa Siaton, kasagaran sa mga manumpa mga bag-o diin nag-una ang napiling mayor. Bisan tuod kun kanhi nahimo na siyang konsehal, apan ang pagkapili niya isip mayor sa lungsod bag-ong kasinatian.

Uban sa pagpanumpa, mao ang responsabilidad sa pag-alagad ang tibuok katawhan sa lungsod. Mas dako ug bug-at kini nga trabaho sanglit maningil man ang katawhan sa mga saad nga giluwatan atol sa pagkampanya.

Nindot nga palandungon ang katumanan sa mga plano ug programa. Kini kay alang man sa kinatibuk-ang katilingban sa lungsod.

Ang panghinaut karon mao ang makanunayon nga paglambo sa komunidad uban sa pagpangulo sa mga bag-ong hut-ong nga sulugoon sa lungsod.

Dili kalikayan nga dunay nga kakulian apan dili usab ikalalis nga kun lig-on ang pundasyon sa pamalaud sa usa ka lugar dili kini dali nga malumpag. Mahimong gabayan mao ang klaro ug matinud-anon nga pagserbisyo.

Ang usa ka tawo gipili sa katawhan nga sangunan sa renda sa pangamhanan tungod sa pagsalig nga mahimo niya kini.

Ayaw pakyasa ang maong pagsalig. Buhata ang imong mga saad. Kun matuman mo kini dili layo ang tabang sa tanan aron makab-ot ug matagamtam ang dugay na nga gipangandoy nga kalambuan.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Pres. Duterte

Sa Hunyo 30, 2016 manumpa ang atong napili nga Presidente puli ni P-Noy. Mabag-ohan gayud kita tungod kay lain ra uyamot ang matang ni Rodrigo Duterte.

Makaingon ta nga dili edukado siya kay puno og pamalikas ang pinulongan niya-sa diskurso ug sa pakigestorya. Dili pormal ang binistihan ug sayon ra niya ang pagpanghulga nga mopatay gayud siya kang bisan kinsang nagabuhat og daotan.

Nakita na nato nga mubo ra ang iyahang tinan-awan sa kababayenhan. Gihimo niyang komedya ang gilugos ug gipatay nga babayeng misyonera : “Uy, gwapa man diay, ang Mayor unta ang gipauna...!”

Nakita nato ang iyahang pagka “trapo” (traditional politician) kay wala siya nipahalipay kang Leni Robredo, ang atong napiling Bise-Presidente; dili siya gusto nga magkuyog ang ilahang pagpanumpa; dili usab niya hatagan og buluhaton sa gobyerno ang arang nga Bise. Kay ngano? “Suod nako ang mga Marcos. Dili ko gustong masilo si Bongbong”. Makadismayar kini kanato nga nagapanglimbasog og hatag kausaban sa pagdala sa pangagamhanan. Makapangutana man lamang kita kon wala ba nagkonsabo si Duterte ug mga Marcos nga padalaganon siya kay kon unsa man galing ang mahitabo sa tigulang (71 anyos) nga Duterte, ingon sa mahitabo sa masakiton nga Miriam Defensor-Santiago, mora man og naklaro gayud nila nga si Bongbong ang modaog ug moangkas dayon pagkapresidente! Diay pa, diin gikan ang ginatos ka milyon nga gigasto ni Digong sa kampanya?

Sa miaging semana 25 ka suspetsadong nalimin sa pagnegosyo og shabu ang napusil sa Kapulisan sumala sa mando –ug dagkong ganti –sa atoang Presidente. “Shoot to kill’ diay ang paagi kon unsaon pagtuman ang iyahang gisaad nga mawala ang mga kriminal ilabi na ang negosyo og droga sa sulod sa unom ka bulan.

Kahapon mibalik na usab siya og pamalikas kontra mga Obispo ug Pari a Simbahang Katoliko Romano. Nagtuo man kuno siya sa Ginoo apan ang relihiyon, matud niya, dugay na nga wala’y kapuslanan sa kinabuhing moderno busa, wala siya nagsunod og relihiyon. Suod man siya kaayo ni Quiboloy ... magestorya ba sila kabahin sa pagkaespirituhanon sa tawo? ... ug sa mga gitudlo ni Jesus kon unsaon nato pagkinabuhi nga magserbe sa isigkatawo?

Lain ra nga pagkapresidente. Apan atong lantawon og usob kon anaa ba’y tumong ang iyahang “pagkalain”. Tingali naobsorbahan usab ninyo nga , dili tanan, apan anaa’y kalambigitan ang iyahang gipanulti, ug unya, kon masubay nato, makita nato ang iyahang tumong. Pananglit, kahapon nga gitawag niya’g “mga hipokrita, korap” ang mga Obispo, mao usab ang adlaw nga giingon niya pagusab nga gusto niyang mabalik sa Pilipinas ang silot kamatayon: “mas maayo ang bitay.”

Nakahinumdom ba kita nga ang mga Simbahang Kristohanon ang nangusog sa pagpawala sa silot kamatayon? Lain pa niyang gihisgotan kahapon: naghingapin na ang atong kadaghanon sa Pilipinas. Kinahanglan hatagan og tininuod nga patuman ang family planning.. tulo ka bata ra ang gusto ni Pres. Duterte kay mao’y nagahan-ok nato sa kapobrehon ang daghang bata.

padayon sa panid 3

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 997-582-9338 www.KitangSiatanon.com
 TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
 Eugene Jamandron

Zephania Repollo
 Virginia Carriaga

Pulis Balita

Gitiunan og kutsilyo

Misumbong sa kapolisan si Cerapen Kinkito, 46 anyos, nga samtang naglakaw siya sa kalsada niadtong Hunyo 14, alas 10:00 sa gabii sa Hudyo, Brgy. Giligaon gitiunan siyag kutsilyo ni Armon Timonan. Kauban ni Armon sila si Gary Torres ug Nico Timonan. Sumala ni Kinkito, gibunalan ang iyang buhing iro og palwa ug dayon gisumbag siya ni Garry ug naigo siya sa nawong. Midalagan siya aron paglikay sa kasamok.

Namatay sa dalan

Nakit-an sa gawas sa alagian sa balay ni Beatriz Tinambacan si Freddie Letegio, 72 anyos, nga wala na nagginhawa niadtong Hunyo 27, alas 6:00 sa buntag didto sa Salag, Siaton. Migawas si Beatriz sa iyang balay aron mopalit og pan. Sa gabii niadtong Hunyo 26 kauban nag-inom sila si Freddie, Gorio, Cora Kitane, Anecito Tinambacan ug Dondon Roxas hangtod alas 8:00 sa gabii. Gituhoan nga giaatake sa kasingkasing si Freddie nga maoy hinungdan sa iyang kamatayon. Gidala siya sa Siaton Hospital apan wala na matabangi.

Duterte... gikan sa panid 1

“Maunahan ni Duterte” kay “Shoot to kill” o “Pusilon ang mosukol sa Pulis” ang mando sa bag-ong Presidente. Senyales kini nga gisugdan na ang lakang sa pagpatuman ni Pres. Duterte sa iyang panumpa nga panason sa Pilipinas ang ilegal nga negosyo ug ang bisyo nga mikalap na sa tanang suok sa nasod.

Usa ka “drug lord” (ulo-ulo) sa negosyong shabu sa Cebu ug Kabisay-an ang “naunahan” sa Hunyo 18. Pagkasunod adlaw

ang iyang kasosyo misurender ug gilaoman nga motug-an kon kinsa ang mga daku-dako sa Kapulisan ug sa Kagamhanan ang nagapanalipod kanila.

Tungod tingali sa ganti nga Php5M kada ulo-ulo nga mapusilan, o tungod ba sa pagpanalipod sa ilahang kaugalingon, mikalit kaaktibo ang Kapulisan sa “pagpanghipos”. Sa ulahing balita, milabaw na sa Php1B ang natampo sa mga ulo-ulo aron magantihan ang tawong mopatay ni Pres. Duterte.

Gob. Degamo... gikan sa panid 1

Mayo 25, 2016 nga nagmando sa pagtangtang ni Degamo tungod sa “grave misconduct” o grabeng kahiwian.

Si Ombudsman Conchita Carpio Morales mipagula kanhiay og Joint Resolution nga gipetsahan og 12 Abril 2016 nga naghukom ni Degamo, uban ni Provincial Treasurer Danilo Mendez ug Provincial Accountant Teodorico Reyes nga sad-an og “grave misconduct” tungod sa walay pagtugot nga pagpagawas og P480 milyones nga pundo alang sa katalagman o “calamity funds” niadtong 2012.

Ang tulo ka opisyalis gisilotan nga taktakon sa ilang trabaho, wad-on ang ilang *eligibility* o katakus sa pagpangalagad, wad-on ang

benepisyo sa pagretayr, ug dili na gayud makatrabaho sa gobyerno.

Si Ombudsman Morales miingon sa iyang Joint Resolution nga si Degamo dili matangtang tungod sa Condonation Doctrine o Aguinaldo Doctrine nga nag-ingon nga dili siya mahimong sad-an kay napili man siya pag-usab niadtong 2013.

Apan ang Joint Order sa Mayo 25 mibali sa ilang baruganan tungod kay ang Korte Suprema mihukom sa pagbiya na sa Condonation Doctrine niadtong 12 Abril 2016. “Tungod sa pagbiya sa *condonation doctrine*, si Degamo mahiagum sa samang silot nga gipahamtang sa iyang mga kaubang gikiha,” ang

Hapit na mahuman ang semento nga kalsada padulong sa Tambobo Bay ug Barangay Siit. Kining proyekto gikan sa nasudnong badyet alang sa pagpauswag sa mga kadalanan paingon sa *seaport* o pantalan nga giasoy isip destinasyon sa turismo paingon sa Siit-Tambobo nga nagkantidad og P46,500,954.78 ilalom sa Dept. of Public Works and Highways. Ang maong proyekto nahimutang pito ka kilometros gikan sa nasudnong dalan sa Brgy. Napacao paingon sa wala nga dalan sa Tambobo.

Bukhad... gikan sa panid 2

“Psychological warfare” o pakigbisog sa isipan o utokan ang taktika sa atoang bag-ong Presidente. Nahibalo siya nga kon nagukon-ukon kita sa pagsoporta sa iyang pamaagi sa pagsumpo sa krimen, sa paggamit og family planning, lagmit tungod kini sa atoang relihiyon kay bisan wala nagasimba ang kadaghanan, anaa na man sa atong pamensar nga dili maayo ang pusil, bitay, o panghilawas nga wala’y silot!

Husto ba o dili, ang Presidente mismo ang nagabungat sa mga kamatuoran nga dili nato matukib : pangutan-a ang daghan og bata kon dib a unta nila gusto ang duha o tulo ra ka bata kon sila ang pabut-on; pangutan-a ang pamilya nga may anak nga adis-adis kon gusto ba nilang pasayloon lang ang nanagbaligya og shabu; di man gani dagway igo nga bayad ang

mando nag-ingon.

Ang kaso nagsugod sa sumbong nga gipasaka ni June Vincent Manuel Gaudan, taga barangay Taclobo, Dumaguete bahin sa pagpagawas ni Degamo, si Provincial Treasurer Mendez ug Provincial Accountant Reyes og P480 milyones nga *calamity funds* o pondo alang sa katalagman. Kini gipagawas sa Department of Budget and

kinabuhi sa usa ka drug lord (ulo-ulo sa negosyong shabu) sa pila ka kinabuhi nga naalaot sa iyang binuhatan?

Lain ang iyang matang. Abre siya sa atoang mga “kaaway” nga komunista. Makighunong na og pusil si Joma kay nanguna si Duterte og paapil sa gobyerno sa mga tawong magdala sa mga ideya nga makatabang sa mga maguuma, mga trabahador, mga mangigisda. Nakasabot siya nga ayohon pagpaapil sa pagkapilipinhon ang mga Muslim—apan kinahanglang mapuod ang Abu Sayyaf.

Nan, gipili nato ang kandidatong may kalainan ug ania na siya! **Hinumdumi nga atoang buhat ang pagdala og kabaghoan-manguna lang ang Presidente. Pangandam sa kaugalingon kay ang nasod nagkinahanglan sa atong pagbag-o sa utokan ug sa aksyon.**

Management ngadto sa Negros Oriental human ang probinsya gidaot sa bagyong Sendong niadtong 2011 ug sa linog niadtong Pebrero 2012.

Si Macias nanumpa atubangan ni Executive Judge Gerardo Paguio didto sa Hall of Justice sa alas 5:00 sa hapon sa wala pa ang *flag retreat* o pagpaubos sa bandila.

Tubag Lungsuranon

Unsa'y imong gustong makita o buhaton sa sunod nga administrasyon alang sa kauswagan sa Siaton?

Wala nay ma-pending nga transaction kon mo-renew o mokuha og permit. - **Jonathan Sindayen Futalan**

Kanang dli panggub-on ang mga sementado na nga dalan para sementohon usob. Hinonao, ang mga guba nga dalan mao ang sementohon. - **Imak Kirit Estrella**

Ipadayon ang scholarship sa mga kolehiyo nga walay ikapaeskuyla, ug mas tagaan og priority o unahon ang mga kabos. Kada bulan naay programa sa mga wala gayuy mahimo. Livelihood project o proyekto sa panginabuhì sa kada barangay. Naa silay mga produkto nga pwede ibaligya para sa mga walay trabaho, maggama og souvenirs nga ibaligya ug naa silay porsiyento para pud pang-adlaw-adlaw nila (para sa mga may balatian sa lawas o mga tambay, mga nanay, ubp) - **Dreyñ Radoc Jamosmos**

Ang akong pagtagad ang kalsada diha sa Cambalansag padulong diri sa bangko. Kabalo na si Sir Fritz kung unsa kamaot ang kalsada didto kay niadto na sya atong nag-rally. Kadtoong 5 anyos pa ko, mag-alagian mi diha, maot na ang kalsada; karon nga 32 na ko maot ra gihapon. Wala may improvement o pag-ayo pila na ka mayor ang niagi. - **Rhea Egera Abendanio**

Ganahan nako makita ang daghan nga gipasalig ug gipalaum sa hanging bridge o taytayan patabok sa suba Siaton gikan sa eskwelahan. Dili lang kay tungod taga-dire ko pero maluoy ta sa mga moserbisyo dire sama sa maestra, nga pagbaha intawon, mag-antos sila paglangoy. Salamat, hinaut matuman ang gisaad sa mga kandidato hapit kada eleksyon. - **Leonor Perater**

Madungagan ang among putol-putol nga kalsada nga gisemento paingon sa Camboay Siaton, kay lisod kaayo kung ting-ulolan. Maglisod tawon ang among estudyante pag-eskwela paingon Siaton kay dili kaagi ang habal-habal, kanang pag-angat diha unahan sa Fatima Shrine pwerte jud nang danloga. Hinaut hatagan na og pagtagad. Daghang salamat! God bless! - **Aite Jañala Ebrole Asenas**

Ang pag-edukar sa mga drayber og potpot sa traffic rules kay kadaghan jud pasagad rag liko sa crossing. Luoy ang mga bata gikan sa eskwelahan nga makasakay, hasta ang drayber sa pedicab ug habal-habal. Kadaghan na ko makasugata sa crossing nga mag-unauna daan og liko nya ikaw nga naa sa lugar nga gusto moliko mabanggaang na lamang. - **Noel Gio Casinto**

Simple, just start from within. Corruption will be stopped if everybody, not only government officials but all Siatonons will do well. All comments mentioned above will be achieved if dedication to service is the first priority of our newly elected officials, and I know they are. Budget should be allocated well. Transparency of money matters should be visible in all conspicuous areas. SOMA or State of Municipal Address should be stated well. Above all, let us all be God fearing and responsible citizens. (Simple lang, magsugod sa sulod. Mahunong ang korapsyon kon ang tanan, dili lang ang mga opisyal sa gobyerno, apan tanang Siatanon magbuhay og maayo. Ang tanang komentaryo sa taas makab-ut kon ang pagserbisyo mao ang unang pagtagad sa atong bag-ong napili nga mga opisyal. Kinahanglan usab nga hatagan og badyet. Kinahanglan klaro ang paggamit ug paggasto sa kwarta. Ang SOMA (State of Municipal Address) o pakigpulong bahin sa kahimtang sa munisipyo iklaro. Labaw sa tanan, atong tauron ang Dios ug magresponsible isip molupyò. - **Jimuel Sun**

Ang akong hangyo sa bag-ong administrasyon mao ang public library nga mas daghan og kompyuter kay nagkadaghan ang atong estudyante unya dili tanan makapalit niini. Usa pa, karon high tech o abante na ang teknolohiya. - **Chita Agor**

Nga unta ang dalan namo sa Luanluan nga kagangkagang tagaan tawon ug gamayng kalooy kay kahigan lang og magdulog ang pista. Kun moulan maguba lang sa dagkong danaw nga morag baha. Magaantos mig lakaw padulong sa ka Lolo Abitot sa may highway. Dili lang sa Luanluan apil na tanan ang sakop sa tibuk barangtay.

Daku amoang paglaom nga aduna usay mga bag-ong paglambo sa mga kabarangayan. Sa atong plasa mismo sa una hayag kaayo ug bali kanindot. Karon mura mag walay laming tambayan. Kung manlingi ka dili na presko ang palibo. Naa pay sapatos nga bali kaangso. - **Mariot Cecille Aseñas**

Pabasa

Nagbasa sa KL sila si Dolores (taga Canaway), Teodora Radoc, Mai, Pherry Mae ug Juanito Kirit nga taga Barangay 1.

2.6M proyekto ipatuman

“Nagpasalamat gyud kog dako nga kaning atong programa, Kalahi-CIDSS, naapil gyud ang lungsod sa Siaton” miingon si Mayor Alberto Ator, atol sa pagkaapil sa Siaton sa proyekto sa DSWD nga National Community Development Driven Program Kapit-Bisig Laban sa Kahirapan-Comprehensive and Integrated Delivery of Social Services (NCDDP-KALAHÍ CIDSS).

Tulo ka mga mayor ang naapil sa Kalahi-CIDSS: si Mayor Danilo Guivencan sa Dimiao, Bohol; Mayor Verna Magallon sa Alegria, Cebu; ug Mayor Alberto Ator sa Siaton, Negros Oriental.

Ang proyekto sa Siaton mao ang pagpaayo sa dayk sa Balsa Purok 3, Poblacion 2, Siaton sumpay sa Canaway Bridge tungod kay kung tingululan modako ang tubig ug bahaan kini.

Ang pondo sa proyekto magagikan sa KALAHÍ CIDSS nga mokabat og P2,492,913. Motampo usab ang komunidad og P60,750.00, ang DLGU og P124,337.00 ug ang MLGU og P4,000.00 nga mosumada og P2.682 milyones.

Si Nestor Raga mitabang pagpatuman paghimo og dayk sa Pob.2

Yutang... gikan sa panid 1

Matud pa sa kapitan sa Cabangahan nga si Irving L. Macabinguil, Jr., mga alas 2:00 sa kadlawon ang pagdahili sa yuta. Adunay miingon kaniya nga niadtong higayona ang mga sakyanan nga upat ang ligid lamang ang makaagi ug dili gayod makalapos ang nagsakay og motorsiklo.

Kung susihon ang lugar wala gayod kini naayo ug walay

insaktong pagsunod sa ECC (Environmental Compliance Certificate) alang sa pagkutkot.

Sugyot ni Kapitan Macabinguil nga walay kinabuhing nakalas. Gigamitan dayon ug payloader paglimpiyo sa kalsada ug mitabang usab ang taga DPWH. Nanghinaot ang kapitan nga riprapan ang maong kinutkot nga yuta sa tag-iya sa yuta.